

НАПРЯМИ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ОСВІТІ

Динамічні зміни у всіх сферах національної та світової економіки, інформатизація та глобалізація суспільства здійснюють потужний вплив і на сферу освіти, актуалізуючи проблему оновлення її форм і змісту. «В сучасних умовах освіта стає одним із найважливіших факторів, які забезпечують економічний розвиток України. Саме освіта значною мірою обумовлює завтрашній день планети та світового співтовариства в цілому, в якому зростає розуміння ролі освіти як інструмента стійкого розвитку і забезпечення добробуту людей» [1]. Викликані глобалізацією протиріччя прямо і опосередковано впливають й на функціонування в освітній галузі, обумовлюють специфіку інтеграційних тенденцій, що характеризують сучасну освітню дійсність на рівні теорії, практики та освітньої політики; в єдності визначають яскраво виражений суперечливий характер процесів конвергенції та диверсифікації [6]. Інтеграція у культурно-освітній сфері, як один з загальних напрямів інтеграційного процесу, «зумовлює введення єдиних стандартів у галузі вищої освіти та охоплюють перепідготовку кадрів, науку, культуру, мистецтво, технічну і технологічну сфери; регіональну та галузеву інтеграцію» [5].

В сучасних умовах інтеграція стала найбільш значущою інновацією в освіті XXI століття, перевершуючи інші педагогічні нововведення «за широтою експериментального втілення, глибиною творчого задуму, тривалістю та діалектичністю історичного розвитку» [6]. Інтеграція у сфері освіти є багатогранним складним процесом, який має певні відмінності від традиційних підприємств, зумовлений специфікою освітньої діяльності і може відбуватися:

1. В освітньому процесі.

2. Між закладами – інтеграція освіти, науки та бізнесу.

3. Європейська інтеграція – інтеграція вітчизняних закладів освіти до Європейського освітнього та наукового простору.

Інтеграція в освітньому процесі є внутрішнім рівнем інтеграційного процесу, що відбувається в межах окремого закладу освіти і здійснюється в таких напрямках:

1. Інтеграція методів навчання в рамках освітнього процесу або педагогічна інтеграція. Під педагогічною інтеграцією розуміють «доцільно організований зв'язок однотипних частин і елементів змісту, форм і методів навчання в рамках освітньої системи, що веде до саморозвитку особистості» [4].

Формування педагогічної інтеграції відбувалося поетапно, починаючи з комплексного навчання, міжпредметних зв'язків, розвинувшись до системи інтегрованих курсів. Стрімкий розвиток технологій в різних галузях знань зумовив використання новітніх методів навчання і в освіті. Одним з провідних методів перетворення школи навчання на школу життя став метод проектів [2].

2. Інтеграція наукових знань в рамках освітнього процесу. Стрімкий розвиток нових інформаційно-комунікаційних технологій, що відбувся наприкінці XX сторіччя, зумовив необхідність створення нових знань для вирішення зростаючих проблем людства, спричинивши формування інтегрованих (трансдисциплінарних) наукових дисциплін. Ці дисципліни були створені в результаті поєднання кількох традиційних предметів для вирішення нових теоретичних та практичних проблем людства. Прикладами таких дисциплін є: синергетика; акмеологія; педагогічна антропологія; сугестопедія; соціальна педагогіка; педагогічна синергетика; екологія; хронобіологія та ін [3].

3. Інтеграція змісту навчання або інтеграція навчального процесу. «Інтеграція, яка стала необхідною умовою модернізації змісту освіти, сприяє формуванню цілісної системи знань, умінь та навичок студентів, розвитку їх мислення, творчих можливостей [3]. Вона не можлива без впровадження сучасних технологій навчання (особливо інтерактивних). Однак, і до сьогодні у вітчизняних університетах ще використовується традиційна форма навчання, коли викладач читає лекцію, а студент записує. В той час, коли на сьогоднішній день найбільш сучасною є smart-освіта, заснована на використанні smart-технологій. Smart education (smart-освіта) – це гнучке навчання в інтерактивному навчальному середовищі за допомогою контенту зі всього світу, який знаходиться у вільному доступі, тобто, освітній процес переноситься в електронне середовище.

Інтеграція між закладами та європейська інтеграція є зовнішнім рівнем інтеграційного процесу, що відбувається за межами окремого закладу освіти.

Результатом інтеграції освіти, науки та бізнесу стало створення корпоративних університетів, які є сферою передачі, освоєння і перероблення новітніх знань і соціального досвіду між ЗВО та бізнесом. Корпоративний університет є приватним закладом, організація якого вимагає від власників бізнесу волі і бажання інвестувати у розвиток. Корпоративний

університет є унікальним закладом вищої освіти, який створюється в структурі материнської компанії підприємницької структури, як інтегрованої структури освіти, науки та бізнесу. Головною метою створення корпоративного університету є набуття персоналом підприємства саме тих знань, вмінь і навичок, що потрібні підприємницькій структурі для підвищення ефективності її функціонування, конкурентоспроможності та забезпечення сталого інноваційного розвитку. Його цілі і завдання залежать від виду діяльності підприємницької структури, а також обраного напрямку розвитку. Корпоративний університет може бути:

1. Відокремленим підрозділом (дочірньою компанією, тощо) з власною структурою, що входить до складу підприємницької структури;

2. Віртуальним підприємством з гнучкою організаційною структурою або без центру управління.

Перші корпоративні університети в Україні почали створюватися на початку 2000-х років. На сьогоднішній день вітчизняний бізнес не активно інвестує в створення корпоративних університетів, що спричинено економічними проблемами, які переживає великий та середній бізнес в Україні, а малий бізнес не має для цього фінансових можливостей. Однак, окремі вітчизняні підприємства, як наприклад «Нова пошта», активно і успішно використовують даний напрям інтеграційної діяльності.

Інтеграція освіти, науки та бізнесу дала поштовх до розвитку науково-освітніх мережі, як одного з невід'ємних чинників формування єдиного науково-освітнього простору. Перевагами створення науково-освітніх мереж є: об'єднання провідних закладів освіти з регіональними; обмін досвідом; підвищення рівня та якості освіти; швидкий обмін інформацією, найостаннішими подіями, напрямками наукових досліджень, тощо. На сьогоднішній день у світі існує понад 100 науково-освітніх комп'ютерних мереж. Прикладами таких мереж в Україні є мережі «URAN» та «UARNET». Українська науково-освітня телекомунікаційна мережа «URAN» була створена у 1997 році. Головним призначенням мережі «URAN» є забезпечення установ, організацій та фізичних осіб в сферах освіти, науки та культури України інформаційними освітніми послугами на основі Інтернет-технологій. Мережу URAN побудовано за ієрархічним принципом: центральний вузол мережі знаходиться у Києві, а у містах України, які є значними осередками наукової та освітньої діяльності, створено регіональні вузли мережі на базі університетів або наукових закладів, найбільш підготовлених у плані використання інформаційних технологій.

Процеси модернізації, які відбуваються у вітчизняній системі освіти, безпосередньо пов'язані з її інтеграцією в Європейський освітній простір. «Щоб вийти на один рівень із розвинутими країнами Європи і світу, українська освіта має пройти «європейський шлях», запозичити з діяльності європейських

університетів все те найкраще, що робить європейську освіту найбільш визнаною і конкурентоспроможною у світі» [2]. Реалізацію освітнього процесу в цьому напрямі слід організувати шляхом поєднання академічної та прикладної складової навчання на дослідницько-інноваційній основі. Однак, використовувати закордонний досвід слід зберігаючи унікальну національну освітню особливість, залучати науковців-дослідників до розробки нових освітніх програм, здобувачів вищої освіти – до проведення наукових досліджень, доповнювати традиційні методи навчання інноваційними.

Таким чином, світовий процес інтеграції здійснює активний вплив і на сферу освіти, стимулюючи її розвиток, як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівнях. Впровадження інтеграційних методів навчання, інтеграція наукових знань в рамках освітнього процесу, інтеграція самого освітнього процесу сприяє покращенню процесу засвоєння знань, підвищенню рівня науково-дослідницької діяльності. Інтеграція вітчизняних закладів освіти до Європейського освітнього та наукового простору дає поштовх до розвитку вітчизняної вищої освіти слід розглядати у контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Архипова С. П. Якість освіти у контексті вимог сучасності. *Вісник Черкаського університету*. 2008. Вип.135. С.11-14. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N135/N135p011-014.pdf (дата звернення 20.09.2020).
2. Денисенко М. П., Шацька З. Я. Технологія проектного методу навчання у вищій школі. *Вісник КНУТД. Спецвипуск. Серія «Економічні науки»*. 2016 С. 239-248.
3. Вознюк О. В. Головні аспекти педагогічної інтеграції. *Prosopon. Institut Studiow Miedzynarodowy I Edukacji w Warszawie*. 2014. № 7 (1). С. 83-89.
4. Іванчук М. Г. Інтегроване навчання : сутність та виховний потенціал. (Виховання особистості молодшого школяра в умовах інтегрованого підходу до навчання). Чернівці : Рута. 2004. 360 с.
5. Івашкова Т. Основні тенденції інтеграційних процесів у сучасному освітньому просторі. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України Серія: педагогічні науки*. 2016. №2(4). URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpnadpcpn_2016_2_10.pdf (дата звернення 20.09.2020).
6. Сидорчук Н. Г. Інтеграційні процеси в освіті як полікультурна проблема. *Проблеми освіти: Збірник наукових праць*. 2015. Вип. 82. Вінниця-Київ. С. 230-233.